

ЗМІСТ

Науковий подвиг академіка Михайла Возняка	5
ТОМ I. ДО КІНЦЯ XV ВІКУ	29
ВСТУПНІ ЗАМІТКИ	31
1. Україна	31
2. Племінне походження українського народу	32
3. Українські племена	33
4. Українська народність	34
5. Україна та східне слов'янство	36
6. Історична доля і роль України	37
7. Українська мова	39
8. Справа української літературної мови	42
9. Усна словесність і писемність	45
10. Література	46
11. Поділ історії української літератури на доби	48
ДАВНЯ ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	50
I. ОСНОВИ ДАВНЬОЇ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	50
1. Християнство	50
2. Два типи християнства	52
3. Виникнення церковнослов'янської літератури	53
4. Болгарська література	56
5. Мова церковнослов'янської літератури й письмо	59
6. Література передхристиянської доби	62
7. Двоєвір'я	64
8. Чужоземні впливи	67
9. Культурні осередки й освітній рівень	71
10. Справа збереженості пам'яток літератури	75
II. ПЕРЕКЛАДНЕ ПИСЬМЕНСТВО	77
1. Вступні уваги	77
2. Святе Письмо	78
3. Богослужбне й житійне письменство	79
4. Твори святих отців	80
5. Збірники	82
6. Історичні твори	84
7. Природознавчі географічні твори	85
8. Повісті	87
9. Апокрифи	92
10. Загальний погляд на перекладне письменство	98
11. Від перекладного письменства до оригінального	99
III. ОРИГІНАЛЬНЕ ПИСЬМЕНСТВО ДУХОВНОГО ЗМІСТУ	102
1. Початки оригінального письменства	102
2. Митрополит Іларіон	104
3. Ігумен Печерського монастиря Теодосій	108
4. Печерський монах Григорій	109
5. Справа літературної діяльності Кліма Смолятича	110
6. Кирило Турівський	112
7. Юрій Зарубський	116
8. Проповіді невідомих авторів	116

9. Повчання Володимира Мономаха	117
10. Справа “Життя Антонія”	120
11. Справа літературної діяльності Якова Монаха	121
12. Агіографічні писання Нестора	124
13. “Киево-Печерський Патерик”	126
14. Данило Паломник	132
IV. ЛІТОПИСИ	135
1. Походження літописів	135
2. “Найдавніший київський звід”	136
3. “Перший Києво-Печерський звід”	138
4. “Другий Києво-Печерський звід”, або “Початковий звід”	139
5. Літописець Нестор	141
6. Друга й третя редакції “Повісті временних літ”	143
7. “Київський літопис”	147
8. “Галицько-Волинський літопис”	150
9. Українські літописи як продукт українського духа	152
V. ПОЕЗІЯ	155
1. Перехід до справжньої красної літератури	155
2. Лицарський епос	156
3. Інші народні пісні	160
4. Найдавніші українські поети	161
5. “Слово про похід Ігоря”	163
6. Зміст і будова “Слова про похід Ігоря”	164
7. Складові елементи “Слова про похід Ігоря”	170
8. Мова й форма “Слова про похід Ігоря”	173
9. Походження й ідея твору	175
10. Значення “Слова...”	176
11. Вплив “Слова...” на пізнішу літературу	176
VI. ЗАНЕПАД ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ	179
1. Погляд на дотеперішній розвиток літератури	179
2. Занепад літератури через татарське лихоліття	181
3. Відгомін татарщини в пам’ятках письменства	183
4. Серапіон	184
5. Збірники й компіляції	185
6. Вплив відродженої літератури південних слов’ян	187
7. Письменський відгомін змагань до релігійної унії	189
8. Упадок духовної творчості	193
9. Так звані литовські літописи	193
10. Книжний засіб	196
11. Розвиток літератури на Україні й на Заході	197
ТОМ II. ВІКИ XVI–XVIII. Перша частина	201
СЕРЕДНЯ ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	203
I. НАЦІОНАЛЬНЕ ПРОБУДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	203
1. На порозі нового літературного руху	203
2. Святе Письмо українською мовою	209
3. Під подувом протестантизму	213
4. Московські втікачі на українській землі	217
5. Нові часи — нові люди	220
6. Під гаслом винародовлення української нації	222
7. Церковна унія	226

8. Організація національної самооборони.....	231
9. Перші українські друкарні.....	233
10. Острог як культурний осередок.....	236
11. Львів як другий культурний осередок.....	243
12. Слідами Львова.....	249
13. Київ як третій з черги культурний осередок.....	252
14. Шкільні підручники.....	258
15. Петро Могила та його колегія.....	260
16. Могилянський Атеней.....	265
II. ВІД ДАВНІХ ДО НОВИХ ТЕЧІЙ В ПИСЬМЕНСТВІ	268
1. Зв'язок письменства з національним життям.....	268
2. Ісаїя (Йоаким) з Кам'янця.....	270
3. Герасим Смотрицький.....	271
4. Іван Вишенський.....	275
5. Коротка повість про латинські спокуси.....	276
6. Виявлення диявола світодержця.....	278
7. Послання Вишенського до всіх у Ляцькій землі.....	279
8. Послання до Острозького та всіх православних.....	281
9. Послання до єпископів.....	282
10. Про послання до Острозького та всіх православних.....	287
11. Порада Вишенського.....	288
12. Збірник писань Вишенського.....	292
13. Відповідь Вишенського Скарзі.....	293
14. Вплив подорожі на Україну на Вишенського.....	296
15. Останні послання Вишенського.....	298
16. Характеристика та вплив Вишенського.....	299
17. "Пересторога".....	302
18. Ісаїя Копинський.....	306
19. Кирило Транквіліон Ставровецький.....	308
20. Пам'ятки віршового письменства.....	314
III. ПОЛЕМІЧНЕ ПИСЬМЕНСТВО	318
1. Вступні уваги до поемічного письменства.....	318
2. Погляд на поемічні пам'ятки до Берестейської унії.....	319
3. Степан Зизаній.....	321
4. "Апокрізіс" Філалета.....	323
5. Клирик Острозький.....	327
6. Іпатій Потій.....	331
7. Мелетій Смотрицький і його "Тренос".....	334
8. Захарій Копистенський і його "Палінодія".....	340
9. Про роль патріарха Теофана.....	349
10. Причини переходу Смотрицького на унію.....	357
11. Триумф українського православ'я.....	363
12. Касіян Сакович.....	365
13. Участь київських учених у релігійній полеміці.....	373
IV. КИЇВСЬКА СХОЛАСТИКА	378
1. Вплив Київської академії на українське письменство.....	378
2. Інокентій Гізель.....	382
3. Лазар Баранович.....	385
4. Іоаникій Галятовський.....	391
5. Антін Радивилівський.....	396
6. Перенесення київської освіти в Московщину.....	399
7. Дмитро Туптало.....	403

ТОМ III. ВІКИ XVI—XVIII. Друга частина	411
I. НА РУІНАХ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ	413
1. На чужу службу	413
2. Занапащення українського православ'я	416
3. Від одної богослужбової до одної літературної мови	417
4. Шкільна справа	421
5. Мандрівні дяки	424
6. Чернець-мандрівець Климентій і його вірші	431
7. Чверть століття у мандрівках	438
8. Перемога релігійної унії в Західній Україні	441
9. Йосип Шумлянський	445
10. Поет шляхтич-хлопоман кінця XVII ст.	449
11. Українські елементи у польському письменстві	451
12. Українська світська пісня в польських виданнях	456
13. Українська пісня в московських виданнях	460
14. Той, що його світ ловив, та не спіймав	464
15. Твори Грицька Сковороди	468
16. Філософія Сковороди	471
17. Іскри вогню в попелищі Східної України	474
18. Унія як національний чинник у Західній Україні	476
19. На узбіччі	484
II. В ОБОРОНІ КРАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	495
1. Старе в “книжнім почитанні”	495
2. Нове в “книжнім почитанні”	505
3. Лицарський роман	510
4. Боккаччо в українському одязі	512
III. ШКІЛЬНА ДРАМА	514
1. Основи драми на українському ґрунті	514
2. Духовна та шкільна драма в Західній Європі	516
3. Інтермедія	519
4. Перенесення шкільної драми на Україну	521
5. Теорія поезії, зокрема драматичної, в поетиках	522
6. Діалоги	526
7. Драми різдвяного й великоднього кола	529
8. Справа драматичного авторства Дмитра Тупталенка	542
9. Міраклі	544
10. Драма типу мораліте	550
11. Трагедокмедія Феофана Прокоповича	554
12. Вершина історично-національної свідомості в драмі	561
13. Інші драми на історичні й біблійні теми	566
14. Поширеність, відсталість і занепад шкільної драми	569
Хронологічний перегляд шкільної драми	571
IV. ПОЧАТКИ КОМЕДІЇ	573
1. Від схоластики до життя	573
2. Інтермедії з драми Якуба Гаватовича	574
3. Поверховий комізм у боротьбі з карикатурою	577
4. На вершині розвитку	579
5. На неоригінальні мотиви	583
6. Популяризація шкільної драми й інтермедії у вертепі	585
7. Найважливіші редакції вертепу	590

V. ШЛЯХОМ ГУМОРУ, ТРАВЕСТІЇ, САТИРИ Й РЕАЛІЗМУ	597
1. Від поваги до жарту й пародії	597
2. Різдвяні вірші	600
3. Великодні вірші	604
4. Від святкових віршів до творів громадського змісту	608
5. Суспільна й політична сатира	611
6. Літературна діяльність Івана Некрашевича	616
7. Опанас Лобисевич	621
VI. ДУХОВНА ТА СВІТСЬКА ЛІРИКА	623
1. Церковно-релігійна поезія в давній Україні	623
2. Поява набожної пісні в Україні	625
3. Національний елемент у духовних віршах	627
4. Коляди	634
5. Інші роди набожної пісні	638
6. Богогласник	643
7. Призабуті поети	647
8. Живучість набожної пісні в лірицькому репертуарі	649
9. Семен Клімів	654
10. Світська елегія	656
11. Любовна лірика	659
12. Лірика товариського життя давньої України	668
13. Справа авторства давньої лірики	669
14. Здалека від друкарського мистецтва	671
15. Живучість давньої української лірики	678
VII. ПИСЬМЕНСТВО ІСТОРИЧНО-НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ	680
1. Шляхом давнього літопису та хронографа	680
2. Літопис невідомого Самовидця	685
3. Повістяр-історик Хмельниччини Григорій Граб'янка	687
4. Повістяр-мемуарист Самійло Величко	689
5. Від літопису до систематичного викладу історії	695
6. "Історія Русів"	697
7. Віршовані історичні оповідання	708
8. Історичні вірші	709
9. Автори історичних віршів	719
Хронологічна низка оригінальних заголовків	723
VIII. ІСТОРИЧНА ПІСНЯ Й КОЗАЦЬКИЙ ЕПОС	725
1. Поетичний літопис України	725
2. Найдавніша верства історичної пісні	733
3. Невільницький круг козацького епосу	740
4. Від зображення лицарськості до моралізації	747
5. Хмельниччина в козацькому епосі	754
6. Перемога сатиричності, гумористичності й комізму	759
7. Генеза й мистецький бік козацького епосу	762
8. Дальший розвиток історичної пісні	768
9. Найважливіший чинник другого відродження України	779
Синхроністичні таблиці письменства Давньої доби	781
Синхроністичні таблиці письменства Середньої доби	785
Синхроністичний перегляд релігійної полеміки	790
Важніша література предмета	806
Показчик змісту	849